

Vetlanda kommun  
britta.utter@vetlanda.se

2021-02-04  
Dnr 2020:1237

Rektor  
carina.ostbom@vetlanda.se

# Beslut

---

efter kvalitetsgranskning av skolors läromedels-  
strategi vid Landsbro skola i Vetlanda kommun

## Inledning

---

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av skolors läromedelsstrategi på Landsbro skola. Syftet är att granska i vilken utsträckning det i skolorna finns en välfungerande läromedelsstrategi som leds och samordnas av rektor. Granskningen inriktas mot skolornas processer vid kvalitetssäkring och val av läromedel i de samhällsorienterande ämnena i årskurs 7-9.<sup>1</sup>

## Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen, vilket beskrivs under respektive område. Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. I bilaga 1 och 2 återfinns fakta om skolan samt mer information om hur granskningen genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

## Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Landsbro skola i följande utsträckning:

***Rektors strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel i de samhällsorienterande ämnena***

Rektorn har i låg utsträckning en strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel i de samhällsorienterande ämnena i årskurs 7-9.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

---

<sup>1</sup> Skolinspektionen har för den här granskningen definierat läromedel som ett strukturerat material som lärare använder i undervisningssituationen. Det finns analoga respektive digitala läromedel. Många analoga läromedel innefattar digitala komponenter. Digitala läromedel är läromedel som elever tar del av genom olika former av digitala verktyg. Granskningen omfattar såväl digitala som analoga (förlagsproducerade) läromedel samt det egenproducerade och delade material som lärare använder för att förmedla undervisningsstoffet (t.ex. stenciler, facklitteratur/faktatexter, skönlitteratur, tryckta/elektroniska tidningar, film/bild/ljud, PPT-presentationer). Det kan därmed också handla om material som inte är producerat som läromedel men som används som detta i undervisningen.

- Rektorn behöver se till att det finns en strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel i den löpande verksamheten och i det systematiska kvalitetsarbetet. Strategin bör omfatta såväl analoga och digitala förlagsproducerade läromedel som egenproducerade och delade material.

***Lärarnas kvalitetssäkrings- och urvalsarbete för att tillhandahålla läromedel i de samhällsorienterande ämnena***

Lärarna har i flera delar ett kvalitetssäkrings- och urvalsarbete för att tillhandahålla läromedel av god kvalitet i de samhällsorienterande ämnena i årskurs 7-9.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn och lärarna behöver utveckla och fördjupa en kritisk granskning av läromedel utifrån läroplanens värdegrund.

**Uppföljning**

Huvudmannen ska senast den 1 september 2021 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till [dokument.goteborg@skolinspektionen.se](mailto:dokument.goteborg@skolinspektionen.se) eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2020:1237) i de handlingar som sänds in samt ange skolans och huvudmannens namn.

Skolinspektionen är medveten om att många skolor i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

## Skolinspektionens bedömningar

---

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

### Rektors strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel i de samhällsorienterande ämnena

Inom detta område granskar Skolinspektionen med vilken kvalitet rektor utformar en strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel i de samhällsorienterande ämnena på skolan. Det omfattar hur rektor ser till att det finns gemensamma principer som vägleder lärare i deras fortlöpande kvalitetssäkring och val av läromedel. Det omfattar också vilka förutsättningar som finns i form av avsatt tid och etablerade samverkansstrukturer, för att kunna söka nya läromedel och fortlöpande kvalitetssäkra dessa samt befintliga läromedel. Vidare granskas om kvalitetssäkring och val av läromedel följs upp i skolans systematiska kvalitetsarbete och om skolan planerar långsiktigt för hur läromedel ska hållas uppdaterade.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn har i låg utsträckning en strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel i de samhällsorienterande ämnena i årskurs 7-9. Skolinspektionen gör denna bedömning utifrån att det i stort sett saknas principer för vad lärarna skall tänka på och att rektorn ger svag ledning och stöd kring lärarnas kvalitetssäkring och val av läromedel. Vidare har inte rektorn etablerat tillräckliga strukturer för lärarnas samarbete kring läromedelsval, exempelvis i form av arbetsbeskrivning av hur det skall gå till och vad som skall tas hänsyn till i kvalitetssäkring och val av läromedel. Kvalitetssäkring och val av läromedel ingår i stort sett inte i skolans systematiska kvalitetsarbete, exempelvis i termer av uppföljning av läromedelsval. På vårterminen genomförs en genomgång av läromedlen utifrån antal, skick och uppdateringsbehov av lärarna. Genomgången ligger till grund för rektorns fördelning av budget för inköp av läromedel, men rektorn har inte någon långsiktig plan som sträcker sig flera år framåt för hur läromedlen skall hållas uppdaterade utöver att fördela pengarna utifrån vilket ämne som tycks ha störst behov inför kommande år.

I Skolinspektionens granskning framkommer att det i stort sett saknas principer för val av läromedel. En lärare uppger att det har funnits principer som formats av tidigare rektorer som består i att använda material som är säkrade ur ett upphovsrättsligt perspektiv och att det är viktigt att inte kopiera upp eller strömma material utan rättighet att använda materialet. Övriga lärare uppger att det inte finns några principer för kvalitetssäkring och val av läromedel. Rektorn säger att hen inte har fört dialog om principer för kvalitetssäkring och val av läromedel med lärarna ännu men att det är planerat att ta ett grepp om detta i framtiden. Därmed har rektorn inte heller någon uppföljning av hur principer följs. Rektorn säger dock att det är viktigt att använda de fria kanaler och möjligheter som finns att använda material

utan att bryta mot upphovsrätten, och att det är viktigt att lyfta varifrån man tar materialet som används i undervisningen av rättighetsskäl.

Skolinspektionens granskning visar att de strukturer som finns för samverkan kring kvalitetssäkring och val av läromedel består i fast tid för konferens i ämneslaget där frågor om läromedel riskerar att endast diskuteras som en följd av planering av undervisning. Lärarna säger i intervjuerna att de har ämneslagskonferenser varannan vecka, och att det främst är på denna tid som frågor om läromedel kan diskuteras. Lärarna uppger att det finns en dagordning som upprättas av en ämneslagsansvarig, men att dagordningen inte innehåller frågor om läromedel. Det finns inte heller någon arbetsbeskrivning för hur arbetet med kvalitetssäkring och val av läromedel skall gå till. Arbetet i ämneslaget kretsar mestadels kring arbete med lärandematiser, men enligt lärarna blir ibland frågor om läromedel en följd av planerings- och matrisarbetet, och det är enligt lärarna de själva som har ett ansvar att diskutera läromedel när så krävs, något som också bekräftas av rektorn i intervjun. Enligt rektorn finns resurser i form av skolbibliotekarie, specialpedagog och lärare i svenska som andraspråk som inte används i tillräckligt hög utsträckning i lärarnas arbete med kvalitetssäkring och val av läromedel eftersom detta arbete är så starkt knutet till ämneslagets planering av undervisningen som normalt sköts av dem själva. Rektorn berättar att hen har som ambition att knyta dessa kompetenser starkare till arbetet med kvalitetssäkring och val av läromedel. Utöver detta deltar lärarna också i skolöverskridande träffar mellan kommunens skolor där det har hänt att hela mötestillfället har avsatts för att diskutera läromedel. Enligt lärarna är det då rektorerna som gemensamt har bestämt vad de skall arbeta med på mötet. Träffarna i ämneslag och de skolövergripande mötena är också de tidsmässiga förutsättningar som formellt ges för diskussioner kring kvalitetssäkring och val av läromedel, även om det enligt lärare och rektor inte är öronmärkt tid för just dessa frågor. Någon sådan finns inte, men sammanvägt säger rektorn att tiden för arbete med frågor om kvalitetssäkring och val av läromedel räcker till.

Av Skolinspektionens granskning framgår att kvalitetssäkring och val av läromedel till viss del berörs inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet, men det är inte en återkommande och på förhand given punkt. Lärarna säger att de inför gemensamma samlingar i januari genomför en enkät i ämneslaget där de bland annat skall ange vad de själva tror är skälet till de resultat som har nåtts i undervisningen. Rektorn har i sitt uppföljningsarbete också tillgång till minnesanteckningar från ämneslagsträffarna, och har även insikt i verksamheten efter att ha genomfört besök på ämneslagskonferenserna. Lärarna beskriver att frågan om läromedel kan komma upp vid den årliga samlingen som ett resultat av denna enkät, men att det inte är en på förhand utpekad punkt att diskutera. I samband med Skolinspektionens frågor om det systematiska kvalitetsarbetet påpekar rektorn att den lärobok som används är kvalitetsgranskad från förlaget, och att hen vet att det gör att lä-

rarna kan lita på att läromedlet är av god kvalitet. Rektorn har sett till att ett digitalt uppslagsverk har fått förnyad licens som ett resultat av uppföljning av lärarnas kvalitetssäkring och val av läromedel.

Till sist framgår det av Skolinspektionens granskning att rektorn har en viss systematik i att tillse att läromedel är tidsenliga och uppdaterade, men att den inte är långsiktig eller formaliserad i sin utformning. Lärarna beskriver ett mer informellt arbete där rektorn är lyhörd för deras önskemål om nyinköp av läromedel. Såväl rektorn som lärarna menar att ansvaret att se till att läromedlen är uppdaterade och tidsenliga är delegerat till ämneslagen. I slutet av året samlas dock läromedlen in och det redovisas till rektor hur många exemplar som finns och lärarna undersöker också, enligt rektorn, att läromedlen är uppdaterade. Det finns dock inga riktlinjer för att tillförsäkra en långsiktighet för lärarna att förhålla sig till i detta arbete. Utifrån de rapporter rektorn har fått in via ämneslagen lämnas förslag på budget kommande läsår att ta ställning till för ämneslagen. Om dessa pengar inte skulle räcka kan lärarna äska medel vid behov, vilka enligt lärarna visar sig i samband med att de bearbetar om sin undervisningsplanering inför kurserna.

### Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att det finns en strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel i den löpande verksamheten och i det systematiska kvalitetsarbetet. Strategin bör omfatta såväl analoga och digitala förlagsproducerade läromedel som egenproducerade och delade material.

Skolinspektionens granskning visar att det saknas flera viktiga delar för en strategi för att kvalitetssäkra och välja läromedel inom samhällsorienterande ämnen i årskurs 7-9. Det finns i stort sett inga kända principer som kan vägleda lärare hur läromedelsval ska göras och strukturerna för samarbete i frågor om läromedelsval är otillräckliga då kvalitetssäkring och läromedel endast tas upp på ämneslagsträffar som en följd av undervisningsplanering istället för att medvetandegöras på ett mer generellt plan. Rektorn har en överblick över lärarnas undervisning, planering och matrisarbete via bland annat deltagande i ämneslagsträffar. Vid dessa träffar diskuteras de planering av undervisning i vilken val av läromedel ingår. Att det inte finns någon plan för att systematiskt inventera läromedel utifrån deras tidsenlighet gör det svårt för rektorn att ha kunskap om vilka behov av nödvändiga inköp av läromedel som finns på skolan, och Skolinspektionen vill här påpeka att det inte är långsiktigt hållbart att enbart förlita sig på att förlagsproducerade läromedel är av god kvalitet.

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av rektorn. Rektorn har, enligt läroplanen, ett särskilt ansvar för att alla elever får

tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet för en tidsenlig utbildning.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver utveckla arbetet med kvalitetssäkring och val av läromedel genom att se till att det finns en strategi för ett sådant arbete, som kan säkerställa att alla elever får tillgång till läromedel av god kvalitet för en tidsenlig utbildning. Detta kan göras genom att det finns tydliga och ändamålsenliga principer som kan vägleda lärare i deras val av läromedel i olika läromedelskategorier, att lärarna ges tillräckliga strukturer för samarbete kring läromedelsval kontinuerligt, att det inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet följs upp hur lärare väljer läromedel samt att skolan planerar långsiktigt för hur läromedlen skall hållas uppdaterade och tidsenliga och vara av god kvalitet.

## Lärarnas kvalitetssäkrings- och urvalsarbete för att tillhandahålla läromedel i de samhällsorienterande ämnena

Inom detta område granskar Skolinspektionen med vilken kvalitet lärarna i de samhällsorienterande ämnena kvalitetssäkrar och väljer läromedel. Det omfattar hur lärarna granskar att läromedlen överensstämmer med ämnets centrala innehåll och syfte och läroplanens värdegrund samt omfattar väsentliga delar av ämnet på ett sätt som skapar överblick, sammanhang och en röd tråd genom ämnesstudierna. Vidare omfattar det hur lärarna granskar läromedlen utifrån aktuell forskning och samhällsutveckling inom ämnets ramar samt läromedlets möjlighet till anpassning utifrån elevers behov och förutsättningar.

Skolinspektionen bedömer följande: Lärarna har i flera delar ett kvalitetssäkrings- och urvalsarbete för att tillhandahålla läromedel av god kvalitet i de samhällsorienterande ämnena i årskurs 7-9. Skolinspektionen gör bedömningen utifrån att det finns en viss struktur i lärarnas arbete med kvalitetssäkring och val av läromedel som dock kan utvecklas. Bedömningen baseras också på att lärarna i viss mån granskar läromedlets överensstämmelse med kursplanernas centrala innehåll och syfte, främst i samband med utveckling av lärandematriser. Vidare genomför inte lärarna någon fördjupad och/eller kritisk granskning av läromedlets överensstämmelse med läroplanens värdegrund. Skolinspektionens bedömning görs vidare utifrån att lärarna i viss mån kritiskt granskar läromedlens aktualitet och samstämmighet med samhällsutveckling och forskningsrön om ämnet och ämnets didaktik, men att det behöver utvecklas och fördjupas. Slutligen grundar sig bedömningen på att lärarna i kvalitetssäkring och val av läromedel är medvetna om och tar hänsyn till elevernas olika behov av material av olika svårighetsgrad.

Av Skolinspektionens granskning framgår att det finns en viss struktur i lärarnas arbete med kvalitetssäkring och val av läromedel som kan utvecklas genom att ske även när det finns lärandematriser för kurser, så att det blir ett kontinuerligt arbete

och inte en punktinsats som genomförs enbart vid utvecklingen av lärandematerialer. Navet i lärarnas arbetsstruktur där frågor om läromedel aktualiseras är i samband med utveckling av lärandematerialer och i de pedagogiska planeringarna, säger lärarna. När en lärandematerial utvecklas tas, enligt lärarna, hänsyn till centralt innehåll och syfte. Därefter sker en kontroll om huruvida läromedlet uppfyller dessa, och det blir också då tydligt för lärarna hur de skall komplettera, och hur mycket de behöver komplettera med för att omfatta väsentliga delar av kursplanen. För de pedagogiska planeringar som gjorts och de lärandematerialer som utvecklats säger lärarna att valet och kvalitetssäkringen av läromedel redan är gjord och att ingen ytterligare eller kontinuerlig kontroll därmed sker i förhållande till centralt innehåll och syfte. En av lärarna beskriver också att eftersom läromedlet är förlagsproducerat så är det uttalat att det bygger på läroplanen, och att läraren därför inte behöver göra någon djupare kontroll av att läromedlet stämmer överens med kursplanens centrala innehåll och syfte. Det varierar i lärarlaget hur mycket de använder sig av förlagsproducerade läromedel i undervisningen, vilket leder till att en del egenproducerat och delat material används. Lärarna beskriver att de delar med sig av sådant material till varandra, och att diskussioner kan förekomma vid uppkomna behov, men inte som ett regelbundet kvalitetssäkrande och regelbundet inslag i verksamheten. Lärarna berättar också att de träffar SO-lärare från andra skolor och att det på dessa träffar har skett jämförelse av läromedel. Rektorn berättar att lärarna under några år har arbetat med lärandematerialer utifrån Lgr 11 och att hen känner sig trygg med att läromedlet kontrolleras utifrån centralt innehåll och syfte i samband med det arbetet.

Det framgår av Skolinspektionens granskning att lärarna gör en viss granskning av hur läromedlen förmedlar läroplanens värdegrund, men att den kan fördjupas och vidgas till att omfatta hela läroplanens värdegrund. En av lärarna säger att hen förutsätter att det ska vara rätt i ett läromedel som är till salu till skolor. En annan lärare beskriver att hen känner till vad värdegrunden innebär och att det sitter i ryggraden, vilket leder till att perspektiven lyfts fram i undervisningen. Läraren säger vidare att hen inte är så kritisk när hen granskar läromedlet, men inskjuter att de är skrivna utifrån ett mansperspektiv. Ytterligare en lärare säger att hen tittar på bilderna för att se vad läromedelsförfattaren väljer att ta upp. En av lärarna beskriver hur förutfattade meningar i ett klassrum ledde till att ett läromedel letades upp som bättre förmedlade läroplanens värdegrund. Det finns enligt lärarna inget systematiserat arbete i ämneslaget för att säkerställa läromedlens överensstämmelse med skolans värdegrund. Det som uppmärksammas sker på individuell basis och tas upp i undervisningen, exempelvis har diskussioner som rör värdegrund kretsat kring black lives matter-rörelsen och #metoo. En lärare berättar också om arbetet med frågor om värdegrund såsom ett innehåll som skall tas upp i ett särskilt avsnitt i undervisningen om fattigdom, vilket i sig är bra, men vilket också talar för att förmedlingen av delar av läroplanens värdegrund i läromedlen endast tas i beaktan vid vissa kursmoment och inte utifrån hela läroplanens värdegrund. Rektorn har

inte en tydlig bild av lärarnas kvalitetssäkring och val av läromedel i relation till läroplanens värdegrund, utan säger att hen inte känner till att lärarna jobbar med detta på något specifikt sätt.

Av Skolinspektionens granskning framgår att lärarna kritiskt granskar läromedlens aktualitet och samstämmighet med samhällsutvecklingen men att granskningen utifrån forskningsrön om ämnet och ämnets didaktik kan utvecklas och fördjupas. I intervjuerna beskriver lärarna att det är en viss skillnad mellan ämnena vad gäller behovet av att följa samhällsutvecklingen. I samhällskunskap är det enligt lärarna viktigare att följa samhällsutvecklingen än i de andra ämnena, vilket gör att behovet att komplettera läromedlet är större i samhällskunskap. Lärarna berättar att läromedlen i religion och historia för tillfället är nyare än i samhällskunskap, och att detta är ett av skälen att det är viktigare att följa samhällsutvecklingen inom samhällskunskap. Ett annat skäl, enligt lärarna, är att det händer mer i detta ämne. Att hålla sig uppdaterad med samhällsutvecklingen ingår i jobbet berättar lärarna, men uttrycker att arbetstiden inte riktigt räcker till för detta. Lärarna berättar också att de försöker hålla sig uppdaterade med forskning i ämnet i mån av tid. Lärarna kompletterar de förlagsproducerade läromedlen med delat och egenproducerat material, främst i samhällskunskap när det behövs utifrån samhällsutvecklingen. Exempelvis använder lärarna nyhetsinslag i undervisningen, och de berättar också att de diskuterar samhällstrender och samhällsproblem på ämneslagsmöten som de vill fånga upp i undervisningen. Exempel på sådana trender som diskuterats i ämneslaget är politiska trender, rasism och människosyn i olika delar av världen. En lärare poängterar i intervjun att det inte bara är fakta som måste uppdateras, utan även att uppmärksamma eleverna på de förändringsmekanismer som är aktuella i samhället. Detta kopplas, berättar lärarna, till frågan om kvalitetssäkring och val av läromedel på så vis att lärarna gör ett aktivt val och analys av internetjänster, strömmad media, egenproducerat och delat material som diskuteras gemensamt, i syfte att använda för att komplettera det förlagsproducerade läromedlet. I intervjun bekräftar rektorn att lärarna har ett starkt samhällsengagemang som når eleverna genom deras gemensamma val av kompletterande läromedel. I fråga om forskning om ämnets didaktik säger lärarna att de ibland stöter på någon artikel som diskuteras i ämneslaget. De berättar att de dock kopplar frågan om didaktik mer till undervisningen än till val av läromedel, och också att deras didaktiska diskussioner mer berör allmändidaktik än ämnesdidaktik. Lärarna säger att de har fått väldigt lite kompetensutveckling inom ämnesdidaktik under de senaste åren. Rektorn säger i intervjun att lärarna inte har lyft så mycket ämnesdidaktiska frågor hitills, men att det finns två förstelärare som har i uppdrag att vara pålästa såväl inom ämnena som inom pedagogiken och att sprida nya rön till sina kollegor.

Slutligen framkommer i Skolinspektionens granskning att lärarna i val av läromedel är medvetna om och tar hänsyn till elevernas olika behov av material av olika svå-

righetsgrad, men att de inte tar reda på hur eleverna uppfattar läromedlen. Lärarna berättar att eleverna ges möjlighet att använda böcker med mindre textmassa. Vidare får eleverna tillgång till inläsningstjänst. Denna, säger en lärare, används flitigt under de första veckorna på terminen så att eleverna skall få en vana att använda den. En lärare säger också att hen brukar göra en sammanfattning på cirka två sidor med lättläst text till varje arbetsområde, så att alla elever skall kunna tillgodogöra sig grunderna. Utöver detta berättar lärarna att de också tänker på att anpassa sitt egenproducerade material efter elevernas skiftande förmåga att tillgodogöra sig språket. Vad gäller anpassning efter elevernas intressen och hänsyn till motivation sker det i liten utsträckning. En lärare menar att hen egentligen inte kan påstå att hen tar hänsyn till elevernas motivation och framhåller det som en mot-sättning till att ta upp det som är relevant för området. En lärare säger dock att hen försöker anpassa materialet så att det ibland passar pojkar lite bättre och ibland flickor. Det görs, säger lärarna, utvärderingar av hur eleverna uppfattar undervisningen, men dessa fångar inte upp hur eleverna uppfattar läromedlen.

### Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn och lärarna behöver utveckla och fördjupa en kritisk granskning av läromedel utifrån läroplanens värdegrund.

Lärarna tar hänsyn till flera olika perspektiv såsom centralt innehåll och syfte samt samhällsutvecklingen när de kvalitetssäkrar och väljer läromedel. Andra perspektiv, såsom läroplanens värdegrund och i viss mån forskning i ämnet och i ämnets didaktik, är svagare representerat i lärarnas kvalitetssäkring och val av läromedel. Av granskningen framgår att det finns en tillit till att såväl kursplanernas centrala innehåll och syfte som läroplanens värdegrund och aktuell forskning finns representerat i de nyare förlagsproducerade läromedlen. Skolinspektionen bedömer att det är viktigt att det sker en kvalitetssäkring av läromedel utifrån fler perspektiv än att det centrala innehållet i läroplanen skall täckas, exempelvis utifrån värdegrundsperspektiv, aktualitet och läromedlets relation till forskning i ämnet samt forskning om ämnets didaktik. Särskilt viktigt bedöms en fördjupad, breddad och mer kritisk granskning av läromedlen i relation till läroplanens värdegrund vara.

Enligt läroplanen ska utbildningen förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som skolan ska gestalta och förmedla. Skolan ska också främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Rektorn har, enligt läroplanen, ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet för en tidsenlig utbildning.

Skolinspektionen bedömer att rektorn och lärarna behöver säkerställa att hela läroplanens värdegrund blir till en del i lärarnas kvalitetssäkring och val av läromedel. Skolinspektionens bedömning är att det inte är tillräckligt och inte heller långsiktigt hållbart att lärarna alltför ensidigt förlitar sig på att läromedlet håller en hög kvalitet baserat på att det är förlagsproducerat. Skolinspektionens bedömning är också att det är bra men inte tillräckligt att läromedlets förmedling av läroplanens värdegrund behandlas enbart som innehållsliga block i undervisningen. Genom att aktualisera frågan om läroplanens värdegrund i en utvecklad granskning av läromedel ökar möjligheterna till en kritisk, mer omfattande och mer reflekterad hållning med ökade möjligheter att täcka in fler delar av läroplanens värdegrund.

#### På Skolinspektionens vägnar

**X** Ann Edvinsson

Beslutsfattare

Signerat av: Ann Edvinsson

**X** Håkan Fleischer

Föredragande utredare

Signerat av: Håkan Fleischer

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Kaiwan Adl Zarabi deltagit.

## Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

---

Denna granskning genomförs i 30 skolor runt om i landet, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Landsbro skola i Vetlanda kommun ingår i denna granskning. Enligt uppgifter från rektor går 485 elever på skolenheten, varav 288 elever i årskurs 7-9. Totalt undervisar 5 lärare inom samhällsorienterande ämnen i årskurs 7-9. Lärarna inom samhällsorienterande ämnen är organiserade i ett ämneslag för årskurs 7-9.

Skolinspektionen granskade Landsbro skola den 16 december 2020. Granskningen genomfördes av Håkan Fleischer och Kaiwan Adl Zarabi.

Med anledning av Covid-19 anpassar Skolinspektionen för närvarande på olika sätt vårt arbete. Den här granskningen har genomförts på distans via telefon eller videolänk utan besök på skolorna. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Mer information finns på [www.skolinspektionen.se](http://www.skolinspektionen.se).

## Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

---

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 3 enskilda intervjuer med lärare inom samhällsorienterande ämnen
- en intervju med rektor, samt
- skriftlig information som har begärts in från huvudmannen och rektorn.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från granskningen för faktakontroll.

Mer information om den tematiska kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-inspektioner/skolors-laromedelsstrategi>

## Bilaga 3: Författningsstöd

---

Bedömningsområde 1: Rektors strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel i de samhällsorienterande ämnena

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 §§, 4 kap. 4-7 §§ och 4 kap. 9 § skollagen (2010:800)

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande samt 2.8 Rektorns ansvar

Bedömningsområde 2: Lärarnas kvalitetssäkrings- och urvalsarbete för att tillhandahålla läromedel i de samhällsorienterande ämnena

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 3 kap. 2 § och 4 kap. 9 § skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevers ansvar och inflytande samt 2.8 Rektorns ansvar

## Bilaga 4: Mall för huvudmannens redovisning

---

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

**Utvecklingsområde:** Rektorn behöver se till att det finns en strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel i den löpande verksamheten och i det systematiska kvalitetsarbetet. Strategin bör omfatta såväl analoga och digitala förlagsproducerade läromedel som egenproducerade och delade material.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

**Utvecklingsområde:** Rektorn och lärarna behöver utveckla och fördjupa en kritisk granskning av läromedel utifrån läroplanens värdegrund.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: